

Број:616-2-УП/16
Датум:13.05.2016. године

Влада Републике Српске
Министарство просвјете и културе
Н/р министра, др Дане Малешевић

Предмет: Мишљење на Нацрт Закона о основном васпитању и образовању

У складу са чланом 7. Закона о Омбудсману за дјецу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број103/08 и 70/12),

Омбудсман за дјецу даје следеће

М И Ш Љ Е Њ Е
На Нацрт Закона о основном васпитању и образовању

1. У члану 1. Нацрта Закона, умјесто ријечи „права, обавезе и дужности” треба да стоји „права, обавезе и одговорности”.
2. У члану 12. став 3. Нацрта брисати дио текста који гласи „на почетку изучавања вјеронауке, у складу са наставним планом и програмом”.
3. У члану 34. утврђено је да школа доноси статут, али закон не утврђује сва питања која статут дефинише, што у пракси представља проблем.
Приједлог - Статут је општи акт установе којим се уређује организација, начин рада, управљање и руковођење школом, обезбјеђење остваривања права ученика и запослених, заштита безбједности ученика и запослених, начин објављивања општих аката школе и обавјештавање заинтересованих о одлукама надлежних органа школе и друга питања у складу са законом.
4. У члану 48. став 4. брисати дио текста „који имају рјешење надлежног центра за социјални рад”.
Приједлог - Корекције је потребно извршити и у другим члановима Нацрта Закона, јер центар за социјални рад не доноси рјешење, већ налаз и мишљење.
5. У члану 51. став 1. брисати ријечи „уколико има могућности, може,” и замијенити их са „ће” чиме се право на образовање дјецe која су дуже одсутна због болести неће доводити у везу са могућностима школе, већ са потребама и могућностима дјетета.
6. У члану 57. став 5. брисати ријеч „штићеницима,” и исту ускладити са Законом о социјалној заштити.

7. У члану 60. став 2. ријечи „или надлежни орган јединице локалне самоуправе“ замјенити са „односно, службу социјалне заштите“
8. Чланом 62. став 1. утврђују се права ученика, али на начин да нису дефинисана сва права која ученик има у образовном систему.

Приједлог – *Запослени у васпитно образовној установи дужни су обезбиједити поштовање права ученика, посебно право на:*

- *квалитетан васпитно-образовни рад у складу са циљевима дефинисаним овим законом,*
- *уважање личности,*
- *заштиту од сваког облика дискриминације,*
- *заштиту од сваког облика насиља, злостављања, занемаривања и злоупотребе,*
- *информације о правима и обавезама о свим питањима која се на њега односе,*
- *изражавање мишљења и учествовање у свим поступцима који се њега тичу,*
- *подршку за свестран развој личности, посебно за исказане таленте и постигнуте резултате,*
- *право на приговор у складу са законом,*
- *право на учешће у раду савјета ученика,*
- *право на предлагање мјера за унапређење васпитно- образовног процеса,*
- *право на организовање у различите групе, (клубови, парламент ученика и сл).*

У ставу 2. истог члана Нацрта утврђују се обавезе ученика.

Приједлог - *У остваривању својих права ученик не смије угрожавати друге у остваривању права. Обавеза ученика је да:*

- *редовно похађа наставу и извршава школске обавезе,*
- *ради на усвајању знања и вјештина утврђених наставним планом и програмом,*
- *поштује личност других ученика, наставника и свих запослених,*
- *поштује школска правила и одлуке надлежних органа школе,*
- *редовно похађа друге облике васпитно-образовног рада које је сам изабрао,*
- *не омета извођење наставе и не напушта час без претходног одобрења,*
- *чува уџбенике, наставна средства, имовину других ученика и школе,*
- *стара се о очувању животне средине.*

9. У члану 76. утврђује се могућност да одлични ученици заврше два разреда за годину дана. Такву могућност, изузетно Закон треба утврдити и за дјецу која нису уписала основну школу или исту нису редовно похађала, што је последица посебних околности и чињенице да је њихов развој и одрастање ометен породичним приликама, а што је утврђено рјешењем надлежног органа.¹

Приједлог - *Додати став 4. којим се изузетно и за ову категорије дјеце омогућава да два разреда заврше за годину дана.*

10. У члану 79. брисати став 2. и 3. јер исти нису теже повреде обавеза ученика што овај члан регулише, и исти придружити члановима који регулишу ова питања.

11. У члану 80. став 1. извршити корекције у смислу да ученик одговара за повреду „обавеза“, а не „дужности“.

¹ Препорука Министарству просвјете и културе, број: 1408-23-ПЖС-31/15 од 10.11.2015. године

12. Чланом 81. став 7. прописано је да министар доноси Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности ученика у основној школи. Недоречености у Закону Правилником није могуће отклонити, нпр. ако родитељ може уложити приговор на изречену васпитно дисциплинску мјеру то значи да се за сваку повреду обавеза ученика (и лакшу и тежу) води дисциплински поступак, утврђује одговорност и одлука о томе доставља родитељу, те остаје нејасно да ли је то била намјера.

Поред тога, неопходно је Законом уредити:

Приједлог – Школа је дужна да уз учешће родитеља, односно старатеља дјетета, у циљу промјене понашања код ученика, појача васпитни рад са учеником због повреде обавеза које ученик врши, и то стручним радом разредног старјешине, педагога и психолога у школи, а по потреби и са одговарајућим установама социјалне и здравствене заштите.

13. У члану 84. став 4. уводи се асистент, али се не утврђује у ком дијелу је исти подршка дјетету и шта су његове обавезе.

14. Нацртом Закона избрисана је одредба која се односи на исхрану дјеце за вријеме њиховог боравка у школи.

Приједлог - Законом утврдити да школа, у сарадњи са савјетом родитеља, може да организује исхрану ученика и да министар доноси Правилник о могућим облицима организовања исхране ученика у школи.²

15. Постојећим Законом о основном образовању и васпитању препуштено је школама да различитим програмима превентивно дјелују:

Приједлог – Неопходно је законом уредити да програми заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програми заштите здравља ученика и програми различитих облика ризичног понашања, као што је употреба алкохола, дрога и дувана, малољетничка деликвенција, буду саставни дио школског програма и да се остварују кроз различите активности у редовној настави и ваннаставним активностима са ученицима, запосленим и родитељима, односно старатељима ученика.

16. Нацрт Закона није дефинисао ко је другостепени орган у школи, ко одлучује по приговору на одлуку директора школе о остваривању права ученика по различитим основама. Закон, утврђујући надлежности школског одбора није препознао ову ситуацију.

С поштовањем,

Омбудсман за дјецу
др Нада Граховац

² Препорука Министарству просвјете и културе број: 457-1-УП/13 од 26.03.2013. године